

Τύποι αφηγητή

1. Ανάλογα με τον βαθμό συμμετοχής του αφηγητή στην ιστορία:

ομοδιηγητικός: είναι πρόσωπο που συμμετέχει στην ιστορία με πρωταγωνιστικό ή δευτερεύοντα ρόλο.

A) υπάρχει ο αφηγητής **Παρατηρητής- θεατής**\ μάρτυρας των όσων συμβαίνουν στην ιστορία.

B) υπάρχει ο αφηγητής **πρωταγωνιστής**, συμμετέχει στην αφήγηση ως βασικός ήρωας: ειδικότερα αν αφηγείται σε πρώτο πρόσωπο την προσωπική του ιστορία είναι αυτοδιηγητικός.

Ετεροδιηγητικός: είναι πρόσωπο που δεν συμμετέχει στην ιστορία : αφηγείται σε γ' πρόσωπο. Ειδικότερα, ονομάζεται παντογνώστης αφηγητής, αν γνωρίζει τα πάντα, ακόμα και τις πιο μύχιες σκέψεις των προσώπων της αφήγησης.

2. Ανάλογα με τα επίπεδα αφήγησης:

A) εξωδιηγητικός: αφηγητής που τοποθετείται έξω από την ιστορία την οποία αφηγείται και του οποίου την ταυτότητα συνήθως αγνοούμε.

B) ενδοδιηγητικός: πρόσωπο της κυρίας ιστορίας που αφηγείται μία άλλη ιστορία στο πλαίσιο της κυρίας ιστορίας (εγκιβωτισμένη αφήγηση).

- ο αφηγητής που αφηγείται την κύρια ιστορία στην οποία δεν μετέχει.
- ο αφηγητής που αφηγείται την κύρια ιστορία, που είναι η ιστορία του.
- ο αφηγητής που είναι πρόσωπο της κυρίας ιστορίας και αφηγείται μία δευτερεύουσα ιστορία, στην οποία ο ίδιος δεν συμμετέχει.
- ο αφηγητής που είναι πρόσωπο της κοινής ιστορίας και αφηγείται μία δευτερεύουσα ιστορία, πού είναι η προσωπική του ιστορία.

Εστίαση: Είναι η απόσταση που παίρνει ο αφηγητής από τα πρόσωπα της αφήγησης.

Αφήγηση χωρίς εστίαση: η αφήγηση γίνεται **χωρίς συγκεκριμένη οπτική γωνία** από έναν παντογνώστη αφηγητή. Ο αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τα πρόσωπα της ιστορίας.

Αφήγηση με εσωτερική εστίαση: η αφήγηση **γίνεται από την οπτική γωνία ενός** από τα πρόσωπα της ιστορίας. Ο αφηγητής γνωρίζει τόσα όσα και το πρόσωπο από τη σκοπιά του οποίου αφηγείται.

- Μπορεί το πρόσωπο από τη σκοπιά του οποίου γίνεται η αφήγηση είναι μόνο ένα
- Μπορεί τα πρόσωπα από τη σκοπιά των οποίων γίνεται η αφήγηση να εναλλάσσονται.
- Μπορεί το ίδιο γεγονός να παρουσιάζεται από τη σκοπιά πολλών διαφορετικών προσώπων.

Αφήγηση με εξωτερική εστίαση: ο αφηγητής ξέρει λιγότερα από τα πρόσωπα. Ο ήρωας δρα μπροστά στα μάτια του αναγνώστη, χωρίς ο τελευταίος να έχει πρόσβαση στις σκέψεις ή στα συναισθήματα του ήρωα. Ο αφηγητής αν κάμερα καταγράφει ουδέτερα εικόνες (τον τύπο αυτόν αφήγησης συναντάμε συνήθως στα αστυνομικά μυθιστορήματα)

.....

ΑΣΚΗΣΗ

1. Να βρείτε τον τύπο του αφηγητή

- *περπατούσαν με αργό βήμα, μία πάνω, μία κάτω. Ο Αλέκος ακολουθούσε τους δύο άλλους βαδίζοντας τη μέση του δρομάκου, για να μη χτυπάει στα κλωνιά η περικεφαλαία. Η μικρή σταμάτησε και μία στιγμή και σήκωσε το αριστερό της χέρι να κόψει κάποιον ανθισμένο κλώνο.*

(Κ. Πολίτης, *Eroica*)

- *πλησίασα, και όταν κατάλαβα τι συνέβαινε, και σιγοκάθισα πάνω στα πόδια μου σε μιαν άκρη. [...] τότε που πρωτοζύγωσα, το σκάψιμο με την αξίνα είχε προχωρήσει. Εξάλλου δεν τον είχαν θαμμένο καθόλου βαθιά. Μάλλον γυναίκες θα είχαν φροντίσει για την ταφή του. Σε λίγο ένα ένα άρχισαν να ξεφυτρώνουν τα κόκαλα. [...] λέξη δεν έλεγαν ούτε ακουγόταν κλάμα. Καταλάβαινα όμως πως τα μάτια τους τρέχαν. Γι' αυτό έσκυψα το κεφάλι μου προς το χορτάρι και δεν προσπαθούσα, ούτε τολμούσα να τους κοιτάξω. Πολύ ήταν και που με άφηναν κοντά τους τέτοια ώρα.*

(Γ. Ιωάννου, +13-12-43)

- *ο πατέρας μου έσκυψε, Άγγιξε τα μαλλιά μου, με χάδεψε τινάχτηκα ποτέ δεν θυμόμουν να μ' έχει χαδέψει σήκωσε τα μάτια και τον κοίταξα τρομαγμένος.*

(Νίκος Καζαντζάκης, Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά)

- Ο Οδυσσέας στην Οδύσσεια, όταν αφηγείται τις περιπέτειες στο παλάτι του βασιλιά Αλκίνοου.
- Ο Όμηρος στην Ιλιάδα και την Οδύσσεια.

2. Να βρείτε το είδος της εστίασης

- *Ό, τι απ' όλα μου 'κανε εντύπωση ήταν τα μάτια του, περιγελαστικά, θλιμμένα, ανήσυχα, όλο φλόγα. Έτσι μου φάνηκαν. Ευθύς ως έσμιξαν οι ματιές μας, Θαρρείς και βεβαιώθηκε πως ήμουν εγώ αυτός που ζητούσε, κι άπλωσε το χέρι αποφασιστικά και άνοιξε την πόρτα.*

(Νίκος Καζαντζάκης, Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά)

- *Πρόθυμα δέχτηκε τη νέα θέση ο Δαρέζης. Τη θεώρησε μάλιστα πολύ τιμητική για αυτόν. Και ορκίστηκε να βάλει τα δυνατά του για να το δείξει και σαν έπαρχος, όπως το είχε δείξει και σα δικαστής.*

(Γρηγόριος Ξενόπουλος, *Ο τύπος και η ουσία*)

- *Η βαριά μηχανή πήρε να τρέχει! Κατέβηκε στην οδό Γκραν -πον, διέσχισε την πλατεία των τεχνών, την ανοιχτή Ναπολεόν και σταμάτησε τελείως μπροστά στον ανδριάντα του Περ Κορνέιγ.*

Συνεχίστε! Έκανε μια φωνή, που έβγαινε από το εσωτερικό. [...]

Όχι, όλο ευθεία! Κραύγασε η ίδια φωνή.

Η άμαξα βγήκε από το κιγκλίδωμα και, Όταν έφτασε στην δεντροστοιχία, έκοψε δρόμο σιγανά, ανάμεσα στις μεγάλες φτελιές

(Γκ. Φλωμπέρ, Μαντάμ Μποβαρύ)

3. Να εντοπίσετε τον συγγραφέα, τον αφηγητή, το είδος του αφηγητή και το είδος της εστίασης.

3

α. *Σαν καλή νοικοκυρά η σιόρα Επιστήμη η Τρινκούλαινα εσηκώθηκε πρωί-πρωί από το κρεβάτι, φόρεσε μόνο το μεσοφόρι της, έφτιαξε λίγο τα μαλλιά της, άνοιξε την πόρτα της κι εβγήκε μία στιγμή στο λιθόστρωτο καντούνι της. Οι γειτόνοι κοιμούνταν ακόμη ... Θα κάνει ζέστα σήμερα, συλλογίστηκε ανοίγοντας το μικρό παράθυρο του μαγειριού. Και βλέποντας ότι το φως δεν ήταν ακόμη αρκετό, άναψε μ' ένα σπέρτο το κατάμαυρο λυχνάρι που εκκρεμότουν από ένα καρφί...*

(Κωνσταντίνος Θεοτόκης, *Η Τιμή και το Χρήμα*)

Συγγραφέας

Αφηγητής

Είδος Αφηγητή

Είδος εστίασης

β. *Αφού έμαθα τα πρώτα γράμματα πλησίον του γηραιού Σισώη, εστάλην ως υπότροφος της μονής εις τινά κατ'επαρχίαν ιερατικήν σχολήν, όπου κατετάχθην αμέσως εις την ανωτέραν τάξιν, είτα την εν Αθήναις Ριζάρειον. Τέλος, αρχίσας τας σπουδάς μου σχεδόν εικοσαετής, εξήλθα τριακοντούτης από το Πανεπιστήμιον εξήλθα δικηγόρος με δίπλωμα προλύτου (=απλός πτυχιούχος)*

(Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *Όνειρο στο κύμα*)

Συγγραφέας

Αφηγητής

Είδος Αφηγητή

Είδος εστίασης

γ. Οι ταξιδιώτες που διέσχιζαν τη Λεωφόρο Αθηνών σταματούσαν στο πέμπτο χιλιόμετρο, σε ένα μοντέρνο πρατήριο βενζίνης. Που σερβίριζε αχνιστό καφέ το χειμώνα και παγωμένες λεμονάδες τα καλοκαίρια. Κι όπως απολάμβαναν ρουφώντας με το καλαμάκι, έβλεπαν με περιέργεια ένα μεγαλόσωμο κανελί σκυλί με άσπρες βούλες, που γυρόφερνε στα πόδια τους και εξαφανιζόταν στο διπλανό μαγαζί [...]. Ακόμα και ιδιοκτήτρια [...]. Θυμόταν το γάμο που είχε συμπέσει με τη μέρα της γιορτής της. [...]

(Μένης Κουμανταρέας, Βιοτεχνία υαλικών)

Συγγραφέας

Αφηγητής

Είδος Αφηγητή

Είδος εστίασης

4

δ. Το πόδι απόψε το νιώθω πολύ καλύτερα. Μου έρχεται να σηκωθώ σιγά-σιγά, να προχωρέσω μέσα στο σιωπηλό χαράκωμα. Είναι πολύ παράξενο το χαράκωμα με τόσο φως. Φέγγει σαν μέρα κι όμως δεν έχει φόβο. Το φεγγαρόφωτο από μακριά, σα δεν αντιλαμπίζει σε γυαλιστερό μέταλλο, δεν ξεσκεπάζει τίποτε. Μπορώ το λοιπόν να περπατώ λεύτερα κάτω από τον αχνό πέπλο του που προστατεύει ένα ασημί σκοτάδι. Για μία στιγμή πάλι μου περνάει η ιδέα πως ετούτη η μοναξιά είναι αληθινή, πως τάχα σηκώθηκαν όλοι και φύγανε και με άφησαν μονάχον, ολομόναχον εδώ πάνω...

(Στρατής Μυριβήλης, Η ζωή εν τάφω)

Συγγραφέας

Αφηγητής

Είδος Αφηγητή

Είδος εστίασης